

РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО НОРМУВАННЯ ПЛОЩ ОСНОВНИХ ПРИМІЩЕНЬ УСТАНОВИ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Стащук Н., магістр архітектури

Національний авіаційний університет

Анотація. В статті розглянуто фактори, що впливають на нормування площ приміщень у громадських будівлях. Представлено результати дослідження щодо встановлення показників мінімальних площ основних приміщень суду.

Ключові слова: зала судових засідань, судова система, площа приміщення.

Анотация. Стащук Н. Рекомендации по нормированию основных площадей помещений учреждений судебной власти. В статье рассмотрены факторы, которые влияют на нормирование площадей помещений в общественных зданиях. Представлены результаты исследования относительно определения минимальных показателей площадей основных помещений суда.

Ключевые слова: зал судебных заседаний, судебная система, площадь помещения.

Summary. Stacshuk N. Recommendations on setting of norms of basic areas of apartments of establishments department judicial. In clause the factors are considered which influence on нормирование of the areas of rooms in public buildings. The results of research concerning definition of the minimal parameters of the areas of the basic rooms of court are submitted.

Keywords: hall of the judicial meeting, judicial system, room measure.

Постановка проблеми: Сьогодні в нашій державі напрацьовано велику нормативно-правову базу, що регламентує діяльність в галузі будівництва та архітектури, проте залишається ряд питань, які вона не контролює в силу відсутності відповідних документів. Така ситуація склалась з будівлями органів судової влади. Їх проектування та будівництво ведеться відповідно до вимог загальних для громадських споруд нормативів: ДБН В.2.2-9-99 «Громадські будинки та споруди», ДБН 360-92** «Планування та забудова міських та сільських поселень» та ін. Якщо брати до уваги вимоги пожежної безпеки, до конструктивного вирішення, інженерного оснащення, тобто загальні положення проектування громадських будівель, то вони є ідентичними для усіх типологічних груп, а отже і для споруд органів судочинства. Багато питань виникає при розрахунку окремих частин будівель, призначених для розміщення специфічних приміщень та їх груп – залів судових засідань, кімнат для нарад суддівської колегії, учасників судового процесу, робочих кабінетів суддів та їх помічників.

Необхідність нормування площ та об'ємів цих приміщень на сьогодні постала дуже гостро, зважаючи на проведення «Державної програми забезпечення судів належними приміщеннями на 2006-2010 роки», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 липня 2006 року, відповідно до якої, протягом зазначеного періоду передбачено спорудити 195 нових будівель судів. Недосконалість законодавчої бази України, зокрема процесуальної, значно ускладнює вирішення даного питання, проте дозволяє дати певні рекомендації щодо мінімального нормування площ з урахуванням можливих змін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Як зазначалось вище, в Україні діють державні будівельні норми, що регламентують загальні положення щодо проектування громадських будівель. В них також встановлено мінімальні нормативи площ приміщень обслуговуючого призначення – вестибюлів, гардеробів і т. д. Таким чином, розробка рекомендацій, щодо нормування площ специфічних приміщень в будівлях судів є актуальною.

В Радянському союзі діяв БНіП «Будівлі органів управління», до складу якого входив розділ, що регулював проектування будинків правосуддя. В ньому було подано показники мінімальних площ всіх основних приміщень суду, проте на ці рекомендації не можна опиратись в сучасному проектуванні, оскільки докорінно змінився підхід до планувальної організації будівель органів управління, реформувалось процесуальне законодавство, значно зросли досягнення в науково-технічній сфері. Проте даний Сніп має особливу цінність у якості довідника, основи для розробки планувальних рішень основних приміщень суду відповідно до сучасних вимог, оскільки головні фактори, що впливають на нормування приміщень громадських будівель є незмінними.

Постановка завдання. Полягає у встановленні мінімальних площ основних приміщень суду з врахуванням факторів, що впливають на їх функціонально-планувальну організацію.

Виклад основного матеріалу дослідження: Нормалізація – це різновид типізації, що виконує допоміжну роль шляхом створення нормалей планувальних рішень різних типів громадських будинків та їх фрагментів. Метою розробки нормалей є впровадження в проектування й будівництво прогресивних функціональних рішень відповідно до діючих норм проектування.

Отже, в будівлях судів всі приміщення можна класифікувати за призначенням на п'ять основних груп:

- основного призначення – приміщення, в яких протікають основні функціональні процеси судового органу – зали судових засідань, нарадчі кімнати, робочі кабінети суддів і т. д.;

- допоміжного призначення – до цієї групи відносять ті приміщення, в яких протікають функціональні процеси другорядного значення, спрямовані на забезпечення організації основних – конференц-зали, приймальня суду, канцелярія, приміщення бібліотек, архівів, ремонтних майстерень, і т. д.;

- обслуговуючого призначення – об'єднують приміщення вхідних вузлів, медпункти, столові, буфети та ін.;

- технічного призначення – передбачені для інженерного обладнання будівлі, що забезпечують роботу технічного обладнання – приміщення серверних, пожежних постів, вентиляційних камер і т. д.;

- комунікаційного призначення – коридори, сходово-ліфтові вузли.

На нормування площ та приміщень суду впливає ряд факторів. В першу чергу, це функціональні процеси, які проходять в ньому. Функціональний

фактор обумовлений конкретними процесами діяльності людини, для виконання яких призначене приміщення. Він як організуючий процес у просторі визначає його форму й величину.

Антропометричний фактор передбачає планування простору приміщення, його обладнання відповідно до параметрів людини, включаючи осіб з фізичними вадами.

Санітарно-гігієнічний фактор впливає на нормування габаритів приміщення через вимоги забезпечення необхідних рівнів інсоляції, природного та штучного освітлення, частоти повітрообміну і т. д.

Технологічний фактор об'єднує вимоги, пов'язані з створенням необхідних умов для експлуатації технічного обладнання, наявність якого в приміщенні зумовлена функціональним його призначенням.

Вимоги діючих нормативно-правових документів щодо забезпечення пожежної безпеки в будівлях складають окремий формоутворюючий фактор, що полягає в передбаченні у приміщеннях шляхів евакуації у разі надзвичайної ситуації та розміщення в них протипожежного обладнання та пристроїв.

Техніко-економічні показники витрат на проектування та будівництво як будівлі в цілому, так і окремого її приміщення також виступають формоутворюючими. Головна вимога цього фактору полягає у раціональному вирішенні планувальної схеми приміщення та його відповідного обладнання.

Методика розрахунку мінімальних площ приміщень полягає у виконанні експериментального проектування з урахуванням усіх перерахованих вище факторів. Даний метод був застосований для визначення мінімальних площ основних приміщень будівлі суду: залів судових засідань, нарадчих кімнат, кімнат для учасників процесу та робочих кабінетів суддів.

Зали судових засідань можна класифікувати за різними критеріями: за спеціалізацією, кількісним складом суддівської колегії та за кількістю місць для глядачів.

За спеціалізацією зали судових засідань можуть бути для розгляду кримінальних, цивільних, адміністративних та господарських спорів. Аналіз процесуального законодавства України дозволяє говорити про те, що зали для розгляду цивільних, адміністративних, господарських справ мають однакову функціонально-планувальну структуру. Вони складаються з трьох функціональних зон – зона для суддівської колегії, зона учасників процесу (позивача, відповідача та їх адвокатів), зона глядачів. Суттєву відмінність від них у функціональному зонуванні мають зали судових засідань для розгляду кримінальних справ – тут з'являється зона для підсудних.

Процесуальні кодекси України визначають склад суддівських колегій для слухання спорів в судових органах, що дозволяє класифікувати зали судових засідань за кількістю суддівської колегії: зали з числом місць для президії у складі однієї особи, у складі трьох осіб та п'яти.

Класифікація за кількістю місць для глядачів є безмежною, тому тут слід говорити про градацію на основі практики та досвіду. Дослідження

вітчизняного досвіду свідчить, що найпоширенішими є зали розраховані на 20, 30, 50 та 70 глядацьких місць.

Розрахунок мінімальної площі приміщення повинен враховувати варіант, при якому в приміщенні знаходиться максимально допустима кількість людей. Цю вимогу було враховувано при виконанні експериментального проектування залів судових засідань та нарадчих кімнат при них. Отже, зали судових засідань для розгляду кримінальних справ в місцевих судах повинні розраховуватись на розміщення суддівської колегії у складі п'яти осіб, а цивільних – на трьох.

Аналіз результатів проведеного дослідження дозволяє говорити про наступні мінімальні показники площ залів судових засідань: зала кримінальних справ на 30 місць – 63 м²; зала кримінальних справ на 50 місць – 78 м²; зала кримінальних справ на 70 місць – 110 м²; зала цивільних справ на 20 місць – 42 м²; зала цивільних справ на 30 місць – 47 м²; зала цивільних справ на 70 місць – 87 м².

Нарадчі кімнати при залах засідань для розгляду цивільних справ повинні мати площу не менше 12 м², а при залах кримінальних справ – не менше 18 м².

Враховуючи специфіку роботи суддів, площі їх робочих кабінетів повинні бути розраховані на встановлення в них спеціальних металевих незгораючих шаф, і бути не менше 18 м². Більшими за площею повинні бути кімнати голови суду та його заступника, оскільки вони, крім основних обов'язків, виконують адміністративні, представницькі та організаційні функції, що зобов'язують посадовців приймати відвідувачів, проводити наради, збори і т. д. Таким чином, робочі приміщення керівництва суду повинні мати площу не меншу 24 м².

Порівняння з діючими нормами зарубіжних країн дозволяє підтвердити раціональність та обґрунтованість отриманих результатів. Звичайно, показники площ відмінні між собою, що пояснюється відмінностями у процесуальному законодавстві країн, нормативи аналізуються.

Висновки: В зв'язку з відсутністю нормативної бази щодо регламентування площ основних приміщень суду були розроблені планувальні схеми цих приміщень, з метою визначення їх оптимальних габаритів та визначені основні фактори, що впливають на їх формування. З цією метою було проведено класифікацію залів судових засідань; визначено, які типи залів судових засідань використовують при проектуванні місцевих судів загальної юрисдикції; визначено функціональну організацію залів судових засідань залежно від їх спеціалізації.

На основі експериментального проектування було запропоновано показники мінімальних площ основних приміщень суду. Отримані результати досліджень стануть основою для розробки нормативної бази для проектування будівель судів.

Література:

1. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений. Учебник. Под общ. ред. И. Е. Рожкина и А. И. Урбаха. – М.: Стройиздат, 1985.
2. ДБН В.2.2-9-99 «Громадські будинки та споруди» – К.: Держбуд України, 1999.
3. «Краткий справочник архитектора» під заг. редакцією Ю. Н. Коваленко – К.: Будівельник – 1975.